

Orealistiskt att vi ska kunna ersätta oljan med förnybart

I stället för fromma förhoppningar om ny smart teknik, stora mängder fossilfri energi och en oförändrad sjöfart vore en faktabaserad bild en stabilare grund att ta avstamp ifrån, skriver Stellan Tengroth.

Fredrik Larsson ger en inblick i sjöfartens problem att ställa om från tjockolja och diesel till icke-fossila bränslen.

Jag ser ingen anledning att ifrågasätta verklighetsbeskrivningen med det stora energibehovet hos världens samlade fartygsflotta. Jag delar också bilden av sjöfartens betydelse för världshandeln och att den har varit en nyckel för mycket av det som vi idag tar för givet. Något som har varit nödvändigt för vår exportindustri och för vår import av livsnödvändiga varor, inte minst energi och livsmedel.

Men istället för fromma förhoppningar om ny smart teknik, stora mängder fossilfri energi och en oförändrad sjöfart vore en faktabaserad bild en stabilare grund att ta avstamp ifrån.

Sedan millennieskiftet har världens samlade produktion (BNP) ökat med i genomsnitt 3 procent per år. Såväl under goda tider som under finanskris och pandemi har kurvorna över energiförbrukning och ekonomisk tillväxt följt varandra tätt. Även om ökningen av energikonsumtion typiskt varit en procent lägre än den ekonomiska tillväxten har vi aldrig upplevt högkonjunktur utan att det också gått åt mer energi.

Det talas mycket om expansion av förnybar energi men de senaste tjugo åren är det två väsentliga skeenden som överskuggar det mesta. Åren 2000–2010 mer än fördubblade Kina, sin redan höga, utvinning och förbrukning av kol. Det slutade med att Kina brände hälften av världens kol. Sedan dess har kurvorna planat ut. Om det beror på att kommunistpartiet värnar klimatet eller om utvinningen blivit väl dyr är en fråga att ställa till Xi Jinping.

Under det följande årtiondet stod USA för en aldrig tidigare skådad ökning av sin olje- och gasutvinning. Skifferoljan vände den nedåtgående trenden och gjorde dem till världens största oljeproducent. Men till skillnad från konventionella oljekällor, som i Saudi eller Norge, har den amerikanska utvinningen tomteblössets karaktär. Många små borrhål som snabbt töms ut.

Den troliga följderna är att världen snart kommer att lämna den mer än hundraåriga epoken med stadigt ökande tillgång till högvärdig energi (olja, kol och fossil gas) som varit förutsättningen för den ekonomiska tillväxten.

Hur gärna vi än skulle vilja finns det inga tecken på att man med en allt dyrare utvinning av råvaror och i en krympande ekonomi på kort tid skulle kunna ersätta de fossila bränslena. Inte minst gäller detta inom sjöfarten där oljan – flytande bränsle med hög energitäthet – är oöverträffad.

En ekonomi som inte växer och en sjöfart som går på knäna är i sig inget att sträva efter. Det är en konsekvens av att vi så här långt har levt över våra tillgångar och att vi sett det som naturligt att skeppa saker jorden runt. Detta kommer att korrigeras, vare sig vi vill det eller ej. Ju förr vi inser det, desto större är chansen att säkra en rimlig välfärd.

Stellan Tengroth

Civilingenjör och författare